

Woordelys

A

alge: 'n baie eenvoudige plantjie wat in water of op vogtige plekke groei; dit het nie 'n stingel, wortels of blare nie; die samestelling van die plantjie is baie eenvoudig; seewier is 'n voorbeeld van 'n alg 4

antagonisties: spiere wat in teenoorgestelde rigtings werk 11

B

bakteriële: baie klein, lewende organismes; die bakteriële in die grond help om die mis van diere en dooie plant- en dieremateriaal af te breek 76

bedreig: die gevaar loop om uit te sterf 2

boggrond: die boonste laag grond wat baie ryk is aan organiese materie en mikroörganismes; min plantlewende is moontlik sonder boggrond 76

bros: kan maklik breek 32

bolyf: die middelste deel van die liggaam, uitgesluit die kop, nek en ledemate 8

D

deursigtig: 'n mens kan daardeur sien 42

diversiteit: in Natuurwetenskappe verwys diversiteit na baie verskillende soorte organismes of spesies 2

dormant: om onaktief te wees, asof aan die slaap 23

E

eienskappe: die kenmerke van 'n materiaal of waarvan dit gemaak is 30

ekostelsels: plekke waar plante, diere en nie-lewende materiaal aangetref word 2

elektriese boks: ook genoem distribusiebord, vanwaar elektrisiteit na die hele huis versprei word 59

eras: tydperke 92

F

filament: 'n baie dun stukkies metaal draad binne 'n gloeilampie wat gloei wanneer elektrisiteit daardeur vloei 54

fossiele: die oorblyfsels van 'n plant of dier wat lank gelede gelewe het word in die grond behou en kan so hard soos rots word 83

fossielbrandstowwe: brandstowwe soos steenkool of olie wat lank gelede uit oorblyfsels van lewende organismes, soos byvoorbeeld bome, gevorm is 58

fotosintese: 'n proses waartydens ligenergie, water en koolstofdiksied in voedsel omgesit word 18

G

goopleister: 'n mengsel van modder of klei en gras waarmee mure gemessel word 39

groeigestremd: kort en nie baie groot nie 5

grof: ru 78

grondbewaring: beskerming van grond teen erosie 81

gruis: stukkies klip 38

H

hulpbron: iets wat tot nut van die mens is 76

hulpeloos: kan nie sonder hulp eet of rondbeweeg nie 26

humus: die deel van grond wat uit organismes bestaan wat voorheen gelewe het 78

I

ingebied: tussenin lê 92

K

katapult: 'n toestel wat lank gelede gebruik is om klippe mee te gooi 65

knie: om deeg met jou hande te rek en te strek om dit vir gebruik voor te berei 40

koolstofdiksied (CO₂): 'n gas wat uit koolstof en suurstof bestaan 18

korrodeer: breek af; slyt 36

kraakbeen: sagte, sponsagtige weefsel in die liggaam, dit ondersteun die bene in die liggaam en werk amper soos skokbrekers van 'n motor; jong bene bestaan eers net uit kraakbeen 7

kragmas: 'n hoë staalstruktuur wat kragdrade ver bo die grond hou 34

L

ligamente: sterk weefsel in die liggaam wat bene aan mekaar of aan kraakbeen heg 8

lewensiklus: die fases van 'n plant of dier se lewe vanaf geboorte totdat dit doodgaan 22